

Metropolitní univerzita Praha-středisko Plzeň
Mezinárodní teritoriální studia

Seminární práce

Migrace cizinců se státním občanstvím Vietnam v okrese Cheb

Vypracoval: Pavel Erhart 4 ESVS
Předmět: Regionální analýza

Letní semestr 2009/2010

OBSAH

1. Úvod
2. Okres Cheb
3. Počátky vietnamské komunity v okrese Cheb
4. Příčiny expanze vietnamské komunity v okrese Cheb
5. Vietnamská komunita v okrese Cheb v období 2001 -2008
6. Vývoj vietnamské komunity v okrese Cheb po roce 2008
7. Závěr

Cíl práce

Zmapovat dosavadní migraci cizinců se státním občanstvím Vietnam na území okresu Cheb se zaměřením na období let 2001 - 2008, zjistit velikost vietnamské komunity v okrese Cheb a odvodit její další migrační vývoj.

1. Úvod

V této práci se pokusím zmapovat vietnamskou komunitu na území okresu Cheb. Zaměřím se na příčiny migrace cizinců s Vietnamským státním občanstvím na území okresu Cheb, její populační vývoj a popis současného stavu. Využité údaje z oblasti statistiky popř. jiná získaná data se pokusím v rámci možností porovnat s ostatními okresními městy v Karlovarském kraji tj. město Sokolov a Karlovy Vary, popř. s celorepublikovými údaji. V závěru práce se pokusím odvodit ze zjištěných skutečností další migrační vývoj cizinců se státním občanstvím Vietnam v okrese Cheb.

2. Okres Cheb

Okres Cheb je nejzápadněji položeným okresem České republiky a nalezneme jej v Karlovarském kraji. Okres Cheb sousedí s karlovarskými okresy Sokolov a Karlovy Vary a plzeňskými Tachov a Plzeň – sever. Západní hranici okresu tvoří státní hranice se Spolkovou republikou Německo. Má rozlohu 1 045,94 km² počet obyvatel k roku 2009 činil 96 327 osob s hustotou zalidnění 92,1 ob./km². V okrese Cheb je v současnosti 40 obcí, z toho 10 měst.

Poloha okresu Cheb v rámci kraje a ČR



Sídelním městem je město Cheb, které leží necelých 10 km od hranic se Spolkovou republikou Německo s 35022 obyvateli k roku 2008. Mezi největší obce patří města Cheb, Aš, Františkovy Lázně a Mariánské lázně. Z pohledu turistického ruchu nabízí okres Cheb mnoho historických památek a spolu s Františkovými a Mariánskými Lázněmi zapadá do světově známého lázeňského trojúhelníku Františkovy Lázně – Mariánské Lázně – Karlovy Vary.



Mapa okresu Cheb – Zdroj: <File:Cheb District 2008 CH CZ.png>

3. Počátky vietnamské komunity v okrese Cheb

Česká republika byla pro občany Vietnamu oblíbenou cílovou zemí již před rokem 1989 a s životem v ní měli relativně dobré zkušenosti. Konkrétně v okrese Cheb bylo v rámci mezinárodních dohod s Vietnamskou socialistickou republikou zaměstnáno cca. 200 občanů Vietnamu v podnicích Eska Cheb a Tosta Aš. Po roce 1989 došlo ze strany ČR k vypovězení těchto dohod a Vietnamci této volnosti využili k odchodu z fabrik za lukrativnější činností – obchodem, aby si před návratem do vlasti (pobyty dle dohod byly povolovány zpravidla na 3 roky) finančně polepšili.

Obecně však počátky migrace cizinců s vietnamským státním občanstvím na území okresu Cheb lze datovat do devadesátých let, spolu s všeobecnou migrací Vietnamců do ČR.

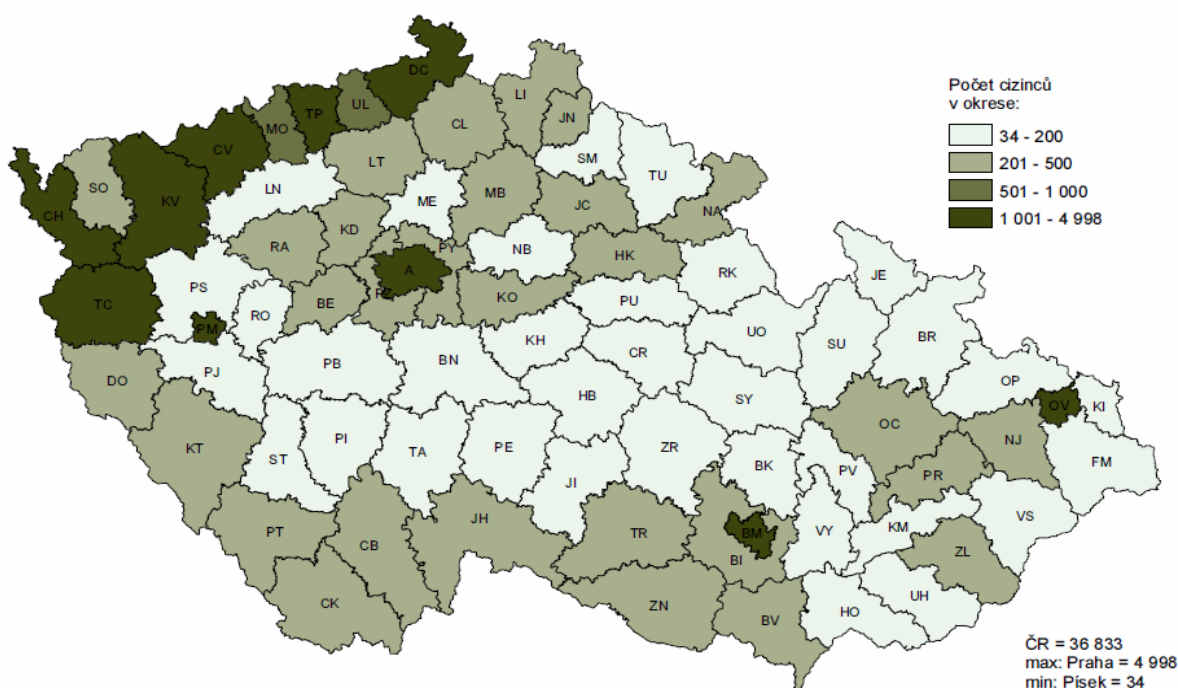
Vývoj migrace občanů Vietnamu do ČR 1994-2000

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Počet osob Vietnam	9633	14213	17620	20390	22875	24824	23556

Zdroj: Český statistický úřad

Po roce 1989 se studující a praxi se učící vietnamská komunita mění na komunitu podnikatelskou. Účelem je prodloužení legálního pobytu v ČR za účelem podnikání, přičemž důvody zůstávají stejné: finanční výdělek a dosažení vzdělání k lepšímu životu po návratu do své vlasti. Okres Cheb navíc silně poznamenala migrace občanů s vietnamským občanstvím ze sousedního Německa, především bývalé NDR, kde byly pro dobrovolné odchody stimulovány finančním příspěvkem. Většina těchto migrantů pouze fakticky přešla hranice a usadila se v jejich blízkosti na české straně opět za účelem dalšího podnikání zaměřeným na německé turisty. Možnost získání pobytu za účelem podnikání a skutečnost, že okres Cheb je jedním z ryze příhraničních okresů se SRN lze považovat za hlavní faktory počátku vietnamské komunity v Chebu.

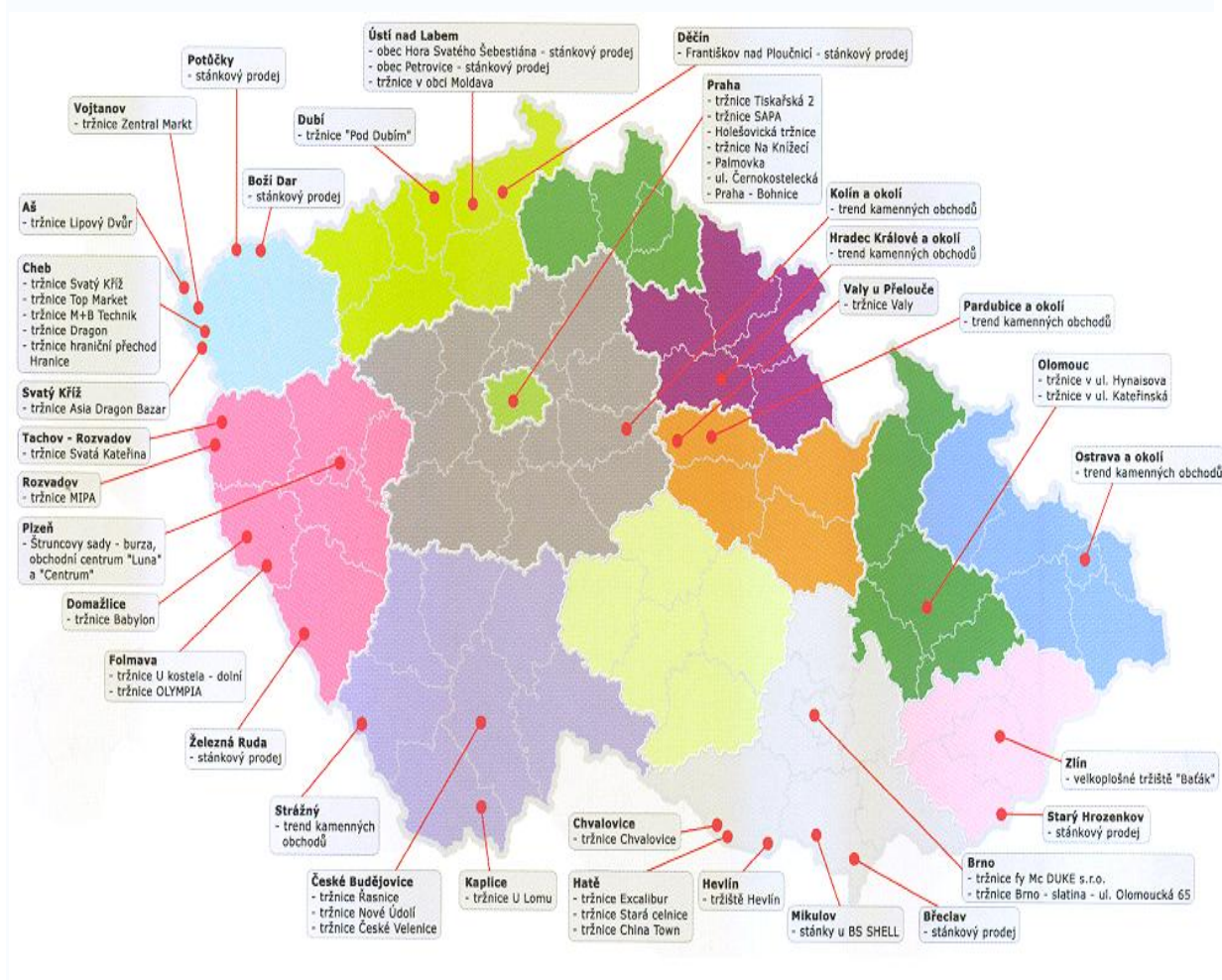
Mapa 7: Rozmístění cizinců se státním občanstvím Vietnamu v okresech ČR - k 31. 12. 2005 (Pramen: ŘS CPP MV ČR)



4. Příčiny expanze Vietnamské komunity v okrese Cheb

Okres Cheb je v současnosti vyznačuje spíše turistikou a lázeňstvím než průmyslovou výrobou před rokem 1989. V podvědomí turistů je však spojen ještě s jiným lákadlem a to velkým počtem tržnic a tržišť spravovaných vietnamskou komunitou. Tyto začínají vznikat v příhraničních oblastech okresu Cheb a jsou zcela ovládané výhradně vietnamskou komunitou. Výstavba těchto tržnic je datována především do let 1993 – 1999 v souvislosti s prudkým nárůstem migrace občanů Vietnamu do příhraničních regionů a jejich snahou nenáročně podnikat za účelem rychlého zisku, k čemuž je stánkový prodej ideální.

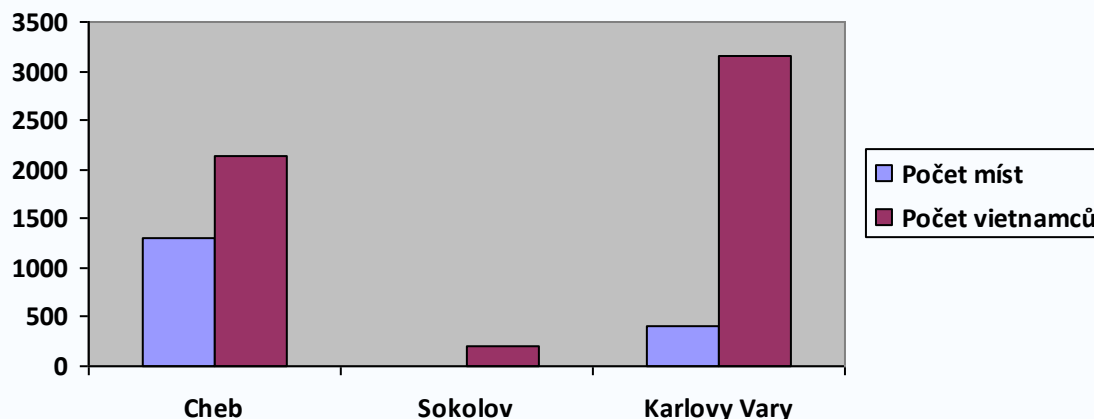
Orientační přehled tržnic v ČR



Zdroj: Celní správa ČR

Z orientačního přehledu tržnic v ČR je zřejmé, že okres Cheb má nejvyšší koncentraci tržnic v republice. V roce 2001 bylo v okrese Cheb 10 samostatných ryze vietnamských tržnic, čítajících cca. 1300 prodejních míst. V okrese Sokolov nebyla tržnice žádná a v okrese Karlovy Vary 3 s cca. 400 prodejními místy. Z mapy je zřejmé, že tržnice vznikaly především v blízkosti hraničních přechodů, kterých má okres Cheb nejvíce v ČR.

Porovnání počtu prodejních míst na tržnicích v okresech Karlovarského kraje s počtem oficiálně hlášených míst pobytu osob s občanstvím Vietnam



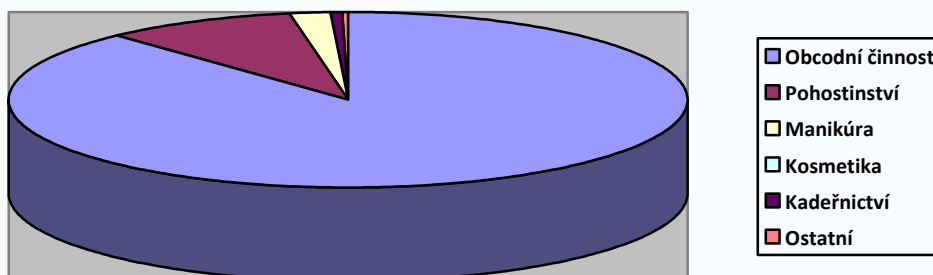
Zdroj: Český statistický úřad, interní údaje CS

Z výše uvedeného grafu lze odvodit, že část osob z okresů Sokolov a Karlovy Vary musela podnikat mimo vlastní okres. Drtivá většina se v místě podnikání i zdržovala. Z interních údajů Celní správy vyplývá, že cca. 1/3 podnikajících na tržnicích v okrese Cheb měla trvalé bydliště v jiném okrese. Přechodná bydliště popř. korespondenční adresy byly naopak místní.

Obchodům se začíná dařit díky velkému zájmu německých turistů a také díky expanzi dovozu levného textilu z asijských zemí, jehož příjemcem byly z velké části firmy zastoupené vietnamskou komunitou. Na tržnicích se začínají objevovat padělky textilu opatřené logy renomovaných výrobců, což je pro turisty ze SRN obrovské lákadlo. Tržnice se postupně začínají zvětšovat (např. Svatý Kříž 1999- 153 prodejních míst, dnes 547) a nastala expanze tzv. kamenných provozoven se stejným sortimentem jako na tržnicích ve městech a obcích a drtivá většina Vietnamců v okrese Cheb se věnuje podnikání.

Podle interních záznamů Živnostenského úřadu v Chebu byl jen v Chebu v roce 1998 celkový počet vietnamských podnikatelů 798, z nichž si pouhých 20 zaevidovala předmět živnosti v oblasti hostinská činnost. V roce 2008 je celkový počet vietnamských podnikatelů registrovaných jen Chebu 2736 a pouhých 330 z nich podniká v oblasti služeb.

Přehled živností Vietnamských podnikatelů podle předmětu podnikání v Chebu (2008)



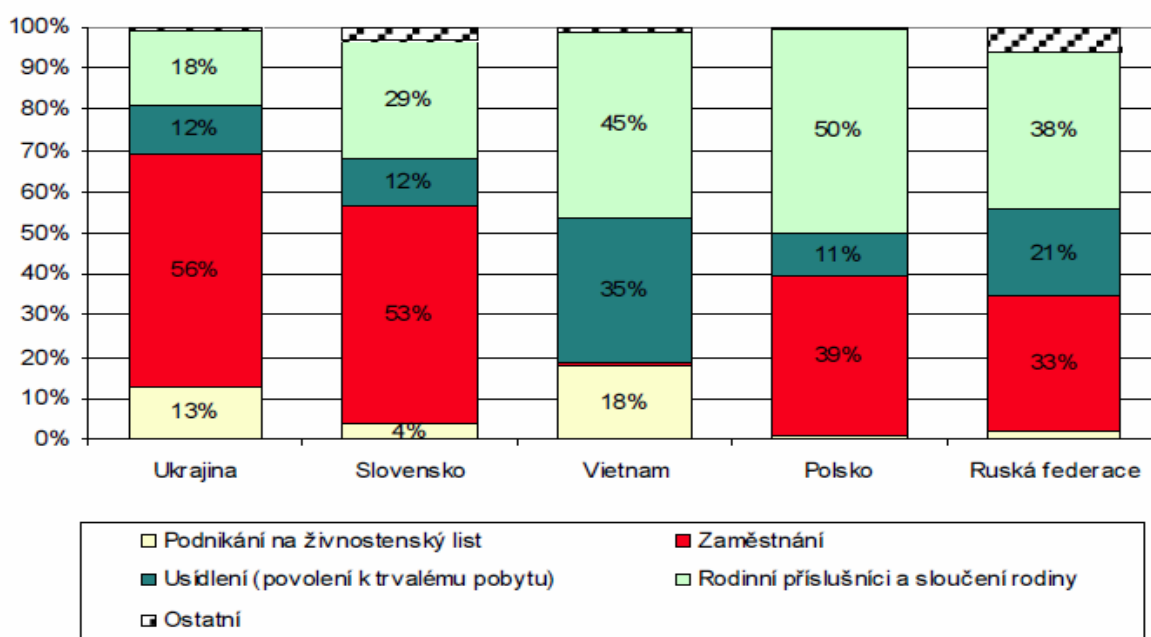
Zdroj: Městský úřad Cheb – Odbor obecní živnostenský úřad

Z těchto údajů lze odvodit, že hlavní podnikatelskou činností v příhraničí zůstává nákup a prodej zboží, především prostřednictvím stánkového prodeje. Postupně se ekonomicky zajištění Vietnamci rozhodnutí trvale se usídlit v ČR, stěhují do ČR rodinu a příbuzné a zaměřují se na získání trvalého pobytu.

Statistika zkoumající cizince v ČR podle účelu pobytu z roku 2006 odpovídá výše popsanému vývoji vietnamské komunity. S ohledem na ekonomické zázemí v podobě tržnic v příhraničí lze okres Cheb se statistickými údaji plně ztotožnit. Migrační vývoj Vietnamské komunity a příčiny její expanze v okrese Cheb byly ryze ekonomické. Možnost finančně se zabezpečit formou stánkového prodeje následně evokovala snahu usídlit se natrvalo v ČR, nejbližší místu podnikání spolu s rodinou a příbuznými.

PĚT NEJČETNĚJŠÍCH STÁTNÍCH OBČANSTVÍ CIZINCŮ V ČR PODLE ÚČELU POBYTU

- 31. 12. 2006 Pramen: ŘS CPP MV ČR, ČSÚ



Povolení k pobytu cizinců je úzce svázáno s účelem tohoto pobytu, tj. cizinci se povoluje pobývat na území ČR za jistým účelem. Rozložení pěti nejčetnějších státních občanství cizinců v ČR podle účelu pobytu zobrazuje graf. Více jak polovina občanů Ukrajiny měla pobyt za účelem zaměstnání, necelých 20 % pak za účelem sloučení rodiny. 13 % občanů Ukrajiny zde pobývalo za účelem podnikání na živnostenské oprávnění. Obdobně jako u občanů Ukrajiny u občanů Slovenska rovněž převažovaly pobyty za účelem zaměstnání - tento typ pobytu měla více jak polovina těchto osob; pobyt za účelem sloučení rodiny měla necelá třetina občanů Slovenska. Vysoké zastoupení pobytů za účelem zaměstnání bylo zřejmé rovněž u občanů Polska (40 %), polovina osob tohoto státního občanství pak měla pobyt za účelem sloučení rodiny. Občané Ruska zde ze 40 % pobývali za účelem sloučení rodiny, třetina těchto osob měla pobyt za účelem zaměstnání. Přibližně 20 % občanů Ruska v ČR pobývalo za účelem usídlení, tedy na základě povolení k trvalému pobytu. **Pobyt za účelem usídlení je typický pro občany Vietnamu - tento typ pobytu měla přibližně třetina z nich, 45 % občanů Vietnamu v evidenci Cizinecké policie mělo pobyt za účelem sloučení rodiny. Necelých 20 % těchto osob v ČR pobývalo s účelem podnikat na živnostenský list.**

Pozn.: účely pobytu vycházejí z mezinárodní taxonomie migračních toků, tj. původní účely pobytů zjišťované Cizineckou a pohraniční policií ČR byly na tuto taxonomii převedeny. Rozlišovány jsou následující účely pobytu: 1. studium a praxe 2. podnikání na živnostenský list 3. účast v právnické osobě 4. Zaměstnání 5. ostatní ekonomické aktivity 6. volné právo usídlení (krajane..) 7. usídlení (povolení k trvalému pobytu) 8. rodinní příslušníci a sloučení rodiny 9. Azyloví 10. žadatelé o azyl; humanitární statut; dočasná ochrana 11. osoby bez platných povolení čekající na repatriaci 12. jiné

5. Vietnamská komunita v okrese Cheb v období 2001-2008

Pokud si zadáte do encyklopedického vyhledávače Wikipedie termín „vietnamská menšina v České republice“ dozvíte se ve velmi stručném úvodu mimo jiné následující: „*Nejvíce obyvatel hlásících se k vietnamské národnosti žije v Praze a v Karlovarském kraji, převážně v Chebu*“.

Zda výše uvedený údaj odpovídá skutečnosti, se pokusím zjistit zmapováním populačního vývoje vietnamské komunity v okrese Cheb a jejím porovnáním s Karlovarským Krajem popř. jinými relevantními informacemi.

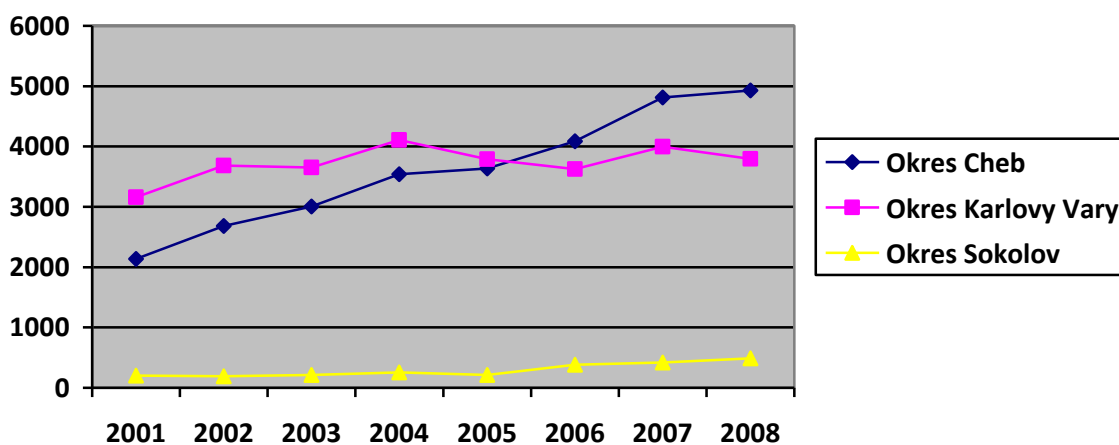
Od roku 2001 do roku 2008 počet cizinců se státním občanstvím Vietnam v Karlovarském kraji mimo rok 2005 neustále stoupal a zastavil se v roce 2007. V okrese Cheb stoupal neustále.

Počty cizinců podle státního občanství Vietnam - podle oblasti, kraje a okresu - 2001-2008 (31.12.)

Oblast, kraj, okres <i>Area, region, district</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Vietnam	Vietnam	Vietnam	Vietnam	Vietnam	Vietnam	Vietnam	Vietnam
ČESKÁ REPUBLIKA	23 924	27 143	29 046	34179	36 833	40 779	51 101	60 255
Karlovarský kraj (NUTS3)	5 496	6 562	6 783	7 904	7 736	8 088	9 230	9 214
Cheb	2 137	2 682	3 007	3 542	3 636	4 086	4 815	4 930
Karlovy Vary	3 158	3 682	3 562	4 108	3 790	3 623	3 995	3 795
Sokolov	201	198	214	254	310	379	420	489

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

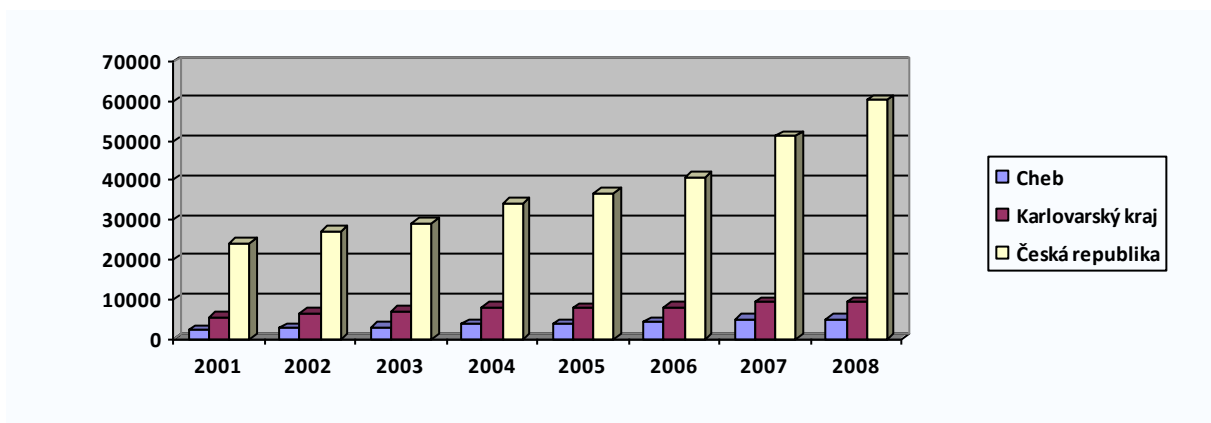
Nárůst cizinců státního občanství Vietnam v okrese Cheb v období let 2001 – 2008 v porovnání s okresy Sokolov a Karlovy Vary



V okrese Cheb je jako jediném zachován nepřetržitý nárůst vietnamské komunity za sledované období. V roce 2005 došlo k vyrovnání počtu cizinců s okresem Karlovy Vary a

v dalším období je již okres Cheb vede v počtu cizinců v Karlovarském Kraji. V roce 2008 je dále zřejmý úbytek v okrese Karlovy Vary a pouze mírný nárůst v okrese Cheb. Velikost Vietnamské komunity v okrese Chebu v období let 2001 - 2008 lze odvodit z následujícího grafu:

Porovnání počtu cizinců se státním občanstvím Vietnam v okrese Cheb s celkovým počtem v České republice a Karlovarským krajem

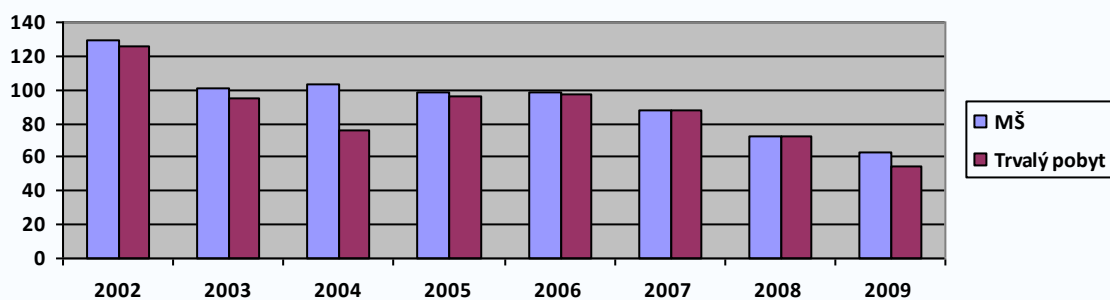


Od roku 2006 měla na území okresu Cheb pobyt více než polovina všech cizinců hlásících se k státnímu občanství Vietnam v Karlovarském kraji. Na celkovém počtu cizinců v roce 2008 se státním občanství Vietnam v České republice se Karlovarský kraj podílel 15,3%, a okres Cheb samotný 8,2 %.

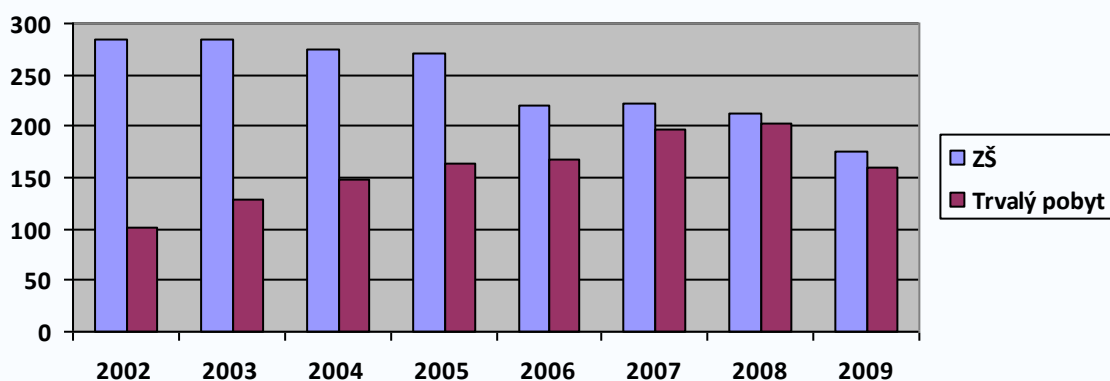
Statistiky Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR vychází z místa hlášeného trvalého pobytu. Touto skutečností však v celkových počtech dochází k určitému zkreslení z důvodů, které jsem uvedl již dříve a to, že část osob z okresů Sokolov a Karlovy Vary musela podnikat mimo vlastní okres a většina z nich se v místě podnikání i zdržovala. Tuto skutečnost potvrzuje i Eva Pechová ve své práci z roku 2007 Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování kde uvádí: „Mezi komplikacemi, které udávají úředníci státní správy v rozhovorech o svých zkušenostech s Vietnamci u nás, jsou nesrovnalosti ohledně jejich skutečného místa pobytu, kde jsou úředně hlášeni. V některých obcích v západních Čechách jsou například na jedné adrese hlášeny stovky lidí. Naopak v Chebu, kde je oficiálně hlášeno 6-7 tisíc Vietnamců, jich žije ve skutečnosti až o tři tisíce více (dle informací od SKPV Policie ČR Cheb)“.

Dalším z ukazatelů lokální velikosti komunity cizinců může být i počet dětí cizinců navštěvující státní zařízení v daném regionu. Pro posouzení velikosti vietnamské komunity v okrese Cheb jsem použil údaje z o počtu vietnamských dětí v mateřských a základních školách spravovaných sídelním městem Cheb.

Děti s vietnamským občanstvím v Mateřských školách v Chebu, podle režimu pobytu



Děti (žáci) s vietnamským občanstvím na Základních školách v Chebu, podle režimu pobytu



Zdroj: MÚ Cheb - Odbor školství kultury a tělovýchovy

Z grafů lze vyčíst, že největší nárůst vietnamské komunity školských zařízení v Chebu je v období druhé poloviny devadesátých let a pokračuje zhruba do roku 2004-5. Dá se říci, že kopíruje období největší prosperity v okrese Cheb. Z údajů vztahujících se k mateřským školám je zde v souvislosti s režimem pobytu od počátku deklarována snaha založit rodinu zůstat v ČR. Z údajů vztahujících se k ZŠ lze odvodit, že značný podíl žáků do roku 2004 tvořily děti narozené ve Vietnamu a v rámci sloučení rodin začaly chodit do škol v ČR. Rodiče doposud neměli jistotu získání trvalého pobytu v ČR. V dalších letech je z pohledu režimu pobytu vývoj obdobný jako u mateřských škol.

Děti a žáci podle státního občanství v mateřských a základních školách ve školním roce 2008/2009

Komunita	Mateřské školy	Základní školy
Celkem Vietnam v ČR	1102	3270
Vietnam - Cheb	72	203

Zdroj: Ústav pro informace ve vzdělávání, MÚ Cheb - Odbor školství kultury a tělovýchovy

Porovnáme-li údaje sídelního města Cheb s celorepublikovými údaji za školní rok 2008/2009 zjistíme, že školská zařízení samotného města Cheb se podílela na celkovém počtu dětí a žáků v ČR více než 6% v MŠ i ZŠ. Podíl celého okresu Cheb se pravděpodobně pohybuje mezi 10-12%.

Jako další ukazatel velikosti vietnamské komunity v okrese Cheb, použijí srovnání okresu Cheb, s dalšími dvěma okresy s největším zastoupením cizinců s vietnamským občanstvím v České republice. Jedná se o okresy Hlavní město Praha a Karlovy Vary a velikost komunity vyjádřím v % podílu na celkovém počtu obyvatel okresu.

% podíl cizinců se státním občanstvím Vietnam ve vybraných okresech ČR na celkovém počtu obyvatel okresu

Okres - údaje		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Praha	Počet obyvatel	1164682	1158800	1161851	1165617	1176116	1183576	1196454	1225281
	Vietnam	3172	3540	3742	4369	4998	5896	8152	9606
	% z obyvatel	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,7	0,8
Karlovy Vary	Počet obyvatel	118768	118825	118178	118425	117783	117754	119165	119923
	Vietnam	3158	3682	3562	4108	3790	3623	3995	3795
	% z obyvatel	2,7	3	3	3,5	3,2	3	3,4	3,2
Cheb	Počet obyvatel	91789	92007	92444	92401	93030	93519	94265	95452
	Vietnam	2137	2682	3007	3542	3636	4086	4815	4930
	% z obyvatel	2,3	2,9	3,3	3,8	3,9	4,4	5,1	5,2

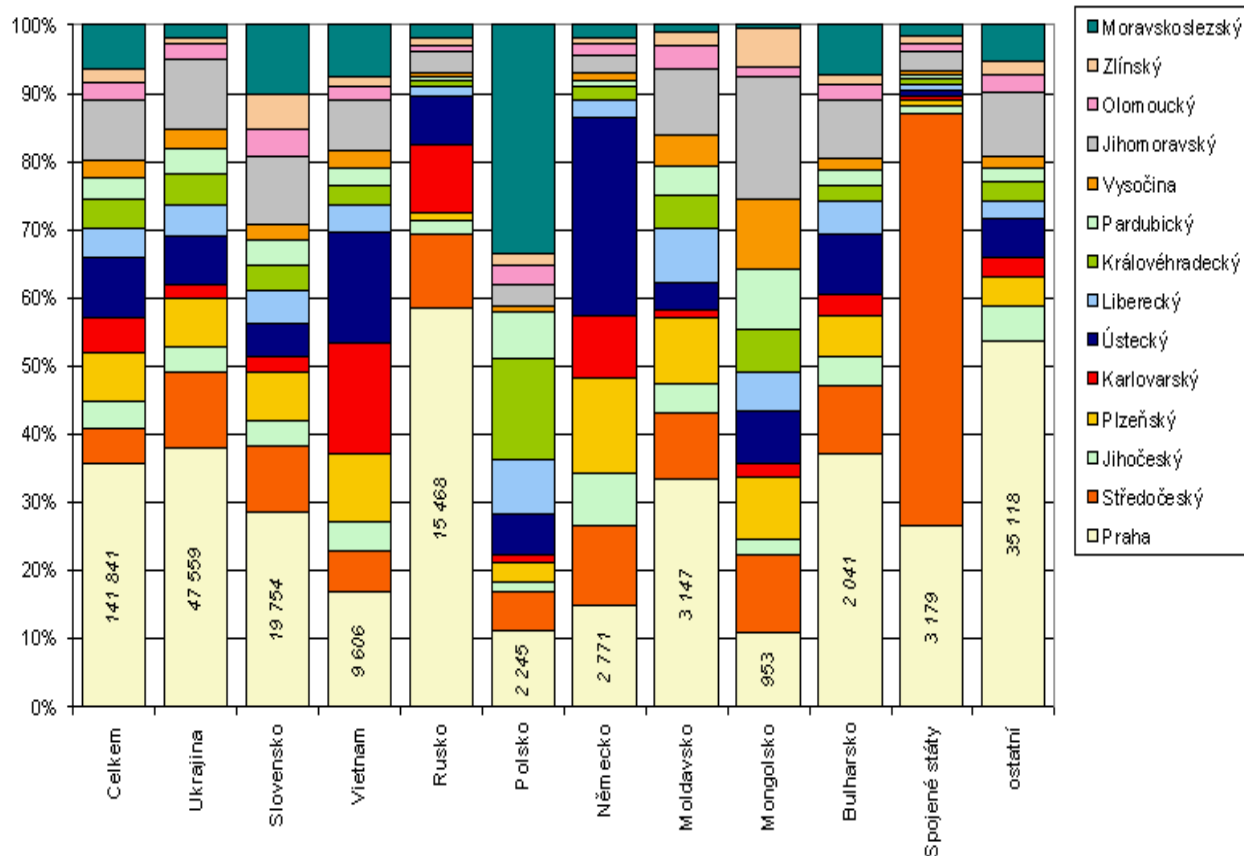
Zdroj: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

Z tabulky vyplývá, že od roku 2003 má v České republice největší zastoupení na celkovém počtu obyvatel okresu, vietnamská komunita v okrese Cheb.

Zastoupení vietnamské komunity v jednotlivých krajích ČR v porovnání s ostatními cizinci ukazuje následující graf – údaje se vztahují k roku 2008, údaj Karlovarský kraj -9214 osob

10 nejčastějších státních občanství cizinců v jednotlivých krajích ČR

Top 10 of citizenships by region; Pramen: ČSÚ, ŘS CPP MV ČR



Z grafu lze vyčíst, že Karlovarský kraj je jedním s největším zastoupením cizinců hlásících se k vietnamskému občanství v České republice.

Samotný Karlovarský kraj prezentuje rozložení cizinců prostřednictvím vlastních stránek Krajského úřadu následovně:

Růst stavu cizinců v Karlovarském kraji

Tab. 1. Počet cizinců v kraji v letech 1997-2005 (k 31. 12.)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

Kraj, okres/ Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika	210 111	220 187	228 862	200 951	210 794	231 608	240 421	254 294	278 312
Karlovarský kraj	8 292	8 565	10 486	10 439	11 944	13 198	13 563	14 729	14 437
Cheb	3 324	3 374	3 920	3 871	4 319	4 855	5 376	5 831	5 823
Karlovy Vary	3 578	3 594	4 708	4 787	5 955	6 600	6 612	7 559	7 185
Sokolov	1 390	1 597	1 858	1 781	1 670	1 743	1 575	1 339	1 429

Po obrovském nárůstu a kulminaci (1995 – 2001 růst až o 250 %) se počet cizinců na území Karlovarského kraje zvyšuje méně (2002 - 2003 o 365 osob, tj. o 3 %), avšak počet trvale stoupal. * Jedná se o oficiální údaje jen legální migrace. Odhady hovoří o dvojnásobku udávaných čísel.

* Tento počet nezahrnuje cizince, kteří v evidencích hlášení nejsou a pobývají na území ČR nelegálně. V různých výzkumech sociologů je z tohoto pohledu Vietnamská komunita v ČR

odhadována jako podstatně vyšší. Ve své práci z roku 2007 Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování uvádí Eva Pechová následující: “ *Dle oficiálních statistik žije v současné době v České republice přes 47000 Vietnamců, odhady počtu Vietnamců bez platných dokladů jsou různé: někteří zástupci vietnamské komunity se kloní k číslům okolo 10 tisíc, dle ÚOOZ se naopak jedná o počty okolo 25 tisíc* “.

Počet cizinců s povoleným pobytem v Karlovarském kraji k 31.5.2008 – top 10

st.příslušnost	DUC	TUC	Celkem	tj %
celkem osob v Karlovarském kraji	7916	12114	20030	100,0
z toho				
Vietnam	2758	6744	9502	47,4
Ukrajina	1123	1458	2581	12,9
Rusko	1216	1080	2296	11,5
Německo	1267	419	1686	8,4
Slovensko	703	754	1457	7,3
Rumunsko	21	275	296	1,5
Polsko	39	143	182	0,9
Mongolsko	135	44	179	0,9
Kazachstán	63	109	172	0,9
Bělorusko	54	97	151	0,9

VYSVĚTLIVKY : TUC - cizinec s trvalým pobytem
DUC - cizinec s dlouhodobým pobytem

Karlovarský kraj obsazuje přední místa v celkovém pořadí krajů ČR dle počtu cizinců. Největší v ČR je vietnamská komunita (hlavně Chebská). Nejvyšší je také 71 % podíl zastoupení cizinců pracujících na Živnostenský list (průměr v krajích 34% !). Pozoruhodných je 54 % cizinců s trvalým pobytem. Nejnižší je podíl cizinců ze zemí EU.

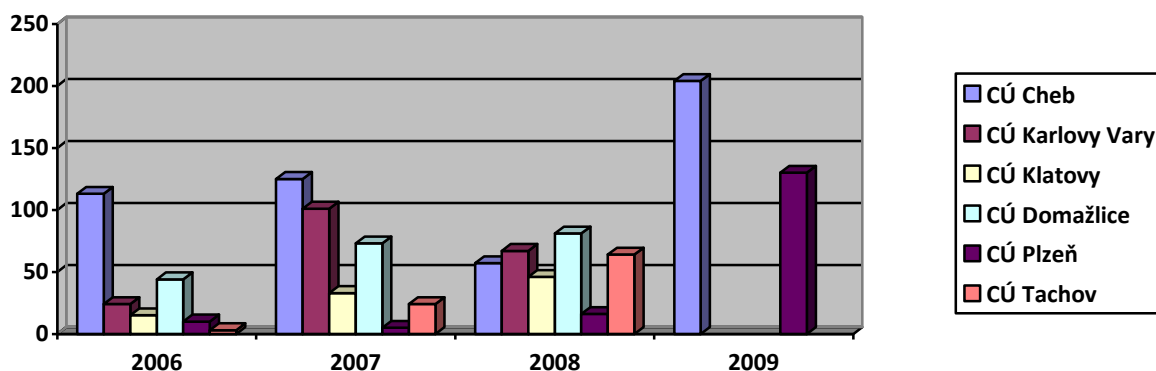
6. Vývoj vietnamské komunity v okrese Cheb po roce 2008

Populační vývoj vietnamské komunity v okrese Cheb byl spojen s ekonomickou prosperitou prostřednictvím stánkového prodeje. Výhodný kurz koruny a přizpůsobení sortimentu na tržnicích atraktivitě, v podobě padělků textilu opatřeným logy světoznámých výrobců, znamenal pro trhovce obrovský, v drtivé většině nezdaněný zisk. V té době byla Česká republika skutečně pro Vietnamce zemí zaslíbenou a nebylo atraktivnějšího místa než přihraničí se SRN.

Tato realita se začala měnit se vstupem České republiky do Evropské unie. Ve vědecko – výzkumné studii pro město Cheb v roce 2004 studentů Ekonomické fakulty Západočeské university v Plzni, je tato doba jejími autory popsána výstižně: „ *Se vstupem České republiky do Evropské unie se změnilo i několik domácích zákonů, především živnostenský zákon a většina daňových zákonů. Zdálo by se tedy, že vstup do Evropské unie omezí množství padělaných výrobků a celní a daňové úniky. Ale skoro po roce a půl našeho členství v EU je však stále náš trh zahlcen padělkami vietnamských tržnic. Vietnamce zajímá nikoli cesta, ale výsledek, proto mají relativně malý respekt vůči zákonům. Členství mimo jiné znamená, že bude zavedeno právo EU, kterého se vietnamští obchodníci tolik obávali.* “

K otevřenému boji proti padělkům se v roce 2006 přihlásila Celní správa a ochranu duševního vlastnictví pojala jako jednu z hlavních priorit své činnosti na domácím trhu. Rasantnější kontroly ze strany celníků na tržnicích se staly samozřejmostí a to především v západních Čechách.

Přehled počtu zjištěných případů porušení předpisů v oblasti duševního vlastnictví u Celních úřadů v působnosti Celního ředitelství Plzeň



Zdroj: Intranet Celní správy

Z grafu vyplývá, že největší počet zjištěných případů porušení duševního vlastnictví na tržnicích v letech 2006 a 2007, tedy počátcích působení Celní správy v této oblasti, má Celní úřad Cheb.

Řádově bylo na tržnicích v okrese Cheb zajištěno zboží v podobě padělků za stamiliony korun. V roce 2008 se podařilo Celní správě spolu se Živnostenskými úřady v okrese Cheb situaci na tržnicích stabilizovat a omezit otevřenou nabídku padělků. V té době také došlo k postupnému vyrovnání cen mezi ČR a Německem a nastává postupný odliv německých turistů, kteří tvořili 80% klientely. Obchodníci na tržnicích díky malé návštěvnosti a velké konkurenci přestávají prosperovat. Část z nich přesouvá své aktivity do jiné oblasti podnikání nebo se stěhují ze stánků do kamenných obchodů. Živnostenského odboru MÚ Cheb eviduje prudký nárůst žádostí o Živnostenské listy v oblasti – řemeslné živnosti.

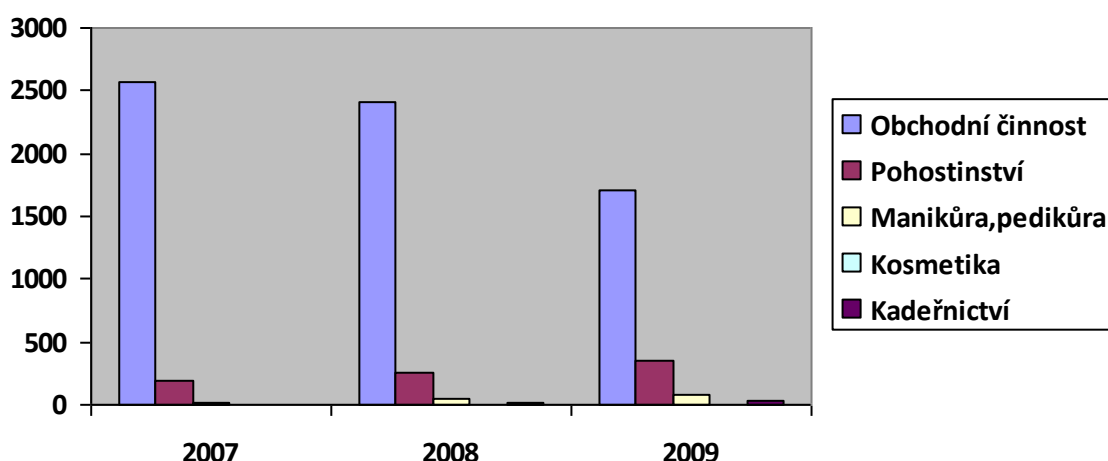
Přehled vietnamských podnikatelů Cheb – řemeslné živnosti

Živnost Rok	Hostinská činnost	Kosmetika	Holičství, kadeřnictví	Pedikúra, manikúra
K 31.12.2000	20	0	1	0
K 31.12.2007	185	2	9	20
K 31.12.2009	345	4	27	87

Celkový počet vietnamských podnikatelů k 31.12.2007 byl: 2783
k 31.12.2009 byl : 2163

Zdroj: Městský úřad Cheb – Odbor obecní živnostenský úřad

Vývoj řemeslných činností u vietnamských podnikatelů v Chebu 2007-2009



Zdroj: Městský úřad Cheb – Odbor obecní živnostenský úřad

Zvýše uvedené tabulky a grafu je zjevný zvýšený zájem vietnamských podnikatelů podnikat v působnosti sídelního města Cheb v jiných oblastech než stánkový prodej. Obdobná snaha přeorientovat se do oblastí řemeslných činností je i v Aši.

Celkový počet podnikatelů pozvolna klesá a kopíruje upadající stánkový prodej. Razantnější kontroly celníků a ostatních kontrolních orgánů, celkový odliv turistů a neposlední řadě i celosvětová hospodářská krize se začíná projevovat v podobě neobsazených míst na tržnicích. V současnosti se počet neobsazených míst na tržnicích v okrese Cheb pohybuje okolo 20-30% a investice do jejich rozšiřování byly zastaveny již v roce 2008. Z původních 10 velkých tržnic již existuje pouze 5. V okrese Karlovy Vary je úbytek ještě markantnější okolo 30-40% i více, např. tržnice v obci Boží Dar má obsazeno 10 prodejních míst z padesáti a tržnice v Kraslicích 46 z 97. Konec stánkového prodeje hlásají už i samotní představitelé vietnamské komunity v České republice, viz. výňatek z článku MF Dnes ze dne 14. 12. 2009.

Tržnicím dochází dech

Datum: 14.12.2009 Autor: MICHAL HOUDEK Zdroj: Mladá fronta DNES Rubrika: Kraj Karlovarský Strana: 01

Chebsko - Tričko za euro, svetr či kalhoty za tři. Před Vánocemi vietnamská tržiště sice ožívají, mezi prodejci ale optimismus nevládne. O levné a nepříliš kvalitní zboží už nemá zájem tolik zákazníků jako ještě před rokem. Tržby zachraňují cigarety, alkohol, kanystry na benzín. O textil či obuv je zájem minimální. Málokterý Němec něco koupí „Teď před svátky přijíždí Němců trochu víc, ale málokterý něco koupí, většinou si zboží jen prohlédnou nebo se pokusí usmlouvat co nejnižší cenu,“ posteskl si stánkář ze Svatého Kříže, který se po chvíli váhání představil jako Tony. „Špatné, moc špatné,“ zhodnotí lakonicky svou situaci.

Obchodníci se shodují, že příští rok bude pro stánkový prodej kritický. A kdo mohl, přesunul se do kamenných obchodů nebo heren. Hlavně mladší Vietnamci zakládají kadeřnické salony, nehtová studia, bistra nebo cestovní kanceláře pro své krajany. A další cizinci, nejen Vietnamci, z kraje odcházejí a zkouší štěstí ve vnitrozemí. Za poslední rok klesl podle statistik cizinecké policie počet cizinců v kraji z 20674 na 19680, tedy téměř o tisícovku.

„Zánik klasických vietnamských tržnic je jen otázkou času,“ tvrdí vietnamský překladatel a člen komise pro národnostní menšiny při chebské městské radě Le Anh Phong. „Kdo nezačne

nabízet jiné zboží a služby v lepším prostředí, nejpozději do dvou let skončí,“ předpovídá Le Anh Phong. „Na vině je i celosvětová hospodářská krize, v sousedním Německu se už dá sehnat podobné zboží za stejné nebo dokonce i nižší ceny,“ dodal. Jakmile z tržnic zmizely plagiáty, ztratili prodejci i strach z kontrol celníků. Například v sobotu odpoledne na Svatém kříži projela mezi stánky téměř bez povšimnutí dvě celnická auta. Ještě nedávno by přitom návštěva celníků znamenala bleskurychlé stahování rolet a úprk od nelegálního zboží. Úpadek prodeje v tržnicích potvrzují i zkušenosti pracovníků chebského živnostenského úřadu, kde registrují nárůst žádostí o povolení volných živností, jako je hostinská činnost, pedikúra, manikúra či kadeřnictví.

Vietnamští obchodníci se skutečně začínají stěhovat z tržnic do vnitrozemí a začínají podnikat v oblasti služeb. Trh se službami je již v okrese Cheb již zcela zaplněn a vietnamští obchodníci se dále snaží podnikat v podobě večerek, opraven oděvů, květinářství, trafik, rychlého občerstvení atd.. Jde o obdobný vývoj jako ve vnitrozemských městech v minulosti, kde podnikání na tržnici nebylo obvyklé. Nejobvyklejším podnikáním Vietnamců v okrese Cheb oblasti pohostinství je provozování barů v podobě heren, kterých je již tolik, že dle vyjádření starostů se jejich nadměrné množství účinně podílí na růstu městské kriminality. Tržní prostor okresu Cheb však do budoucna nemůže pojmout všechny podnikatele zanikajících tržnic. Doposud na nich podniká cca. 1500 osob, které nemají potřebný kapitál a doposud ani neovládají dostatečně český jazyk.

Právě existence těchto Vietnamců přináší největší rizika. Situace je v jejich případě natolik kritická, že část vietnamské komunity už cíleně podniká i v oblasti výroby a distribuce drog. Dle statistik Policie ČR bylo v okrese Cheb za rok 2008 zjištěno v oblasti drog šetřeno 42 trestných činů, z toho 9 spáchaných vietnamskou komunitou. V roce 2009 bylo šetřeno opět 42 trestných činů, ale podíl vietnamské komunity byl již 20.

7. Závěr

Ze všech výše uvedených skutečností a statistických údajů vyplývá, že Karlovarský kraj je jedním s největším zastoupením cizinců hlásících se k Vietnamskému občanství v ČR. Dále lze z výše uvedených údajů odvodit, že v roce 2008 žila v okrese Cheb minimálně desetina celé populace hlášených cizinců s Vietnamským občanstvím a tvořila zde největší komunitu v České republice v přepočtu na obyvatele okresu. S ohledem na skutečnost, že všechny statistiky o celkovém počtu cizinců se opírají pouze o údaje nahlášených legálních pobytů policii ČR, lze předpokládat, že v roce 2008 byly vietnamské komunity v okrese Cheb a okrese Hlavní město Praha skutečně nejpočetnější v České republice. Dle některých zdrojů v seminární práci uvedených byla v období expanze v okrese Cheb nejpočetnější v České republice.

Z obsahu kapitoly 6. *Vývoj vietnamské komunity v okrese Cheb po roce 2008* je zřejmé, že podnikání formou prodeje zboží na tržnicích pozvolna končí. Stánkový prodej byl příčinou expanze vietnamské komunity v okrese Cheb. Část prodejců se včas přexponovala do oblastí služeb a podniká dál v tzv. kamenných provozovnách ve větších městech nebo i menších

obcích. Okres Cheb je touto formou podnikání již zcela přesycen a naopak nastává doba odporu proti jeho dalšímu rozšiřování ze strany místní samosprávy. Důvodem je především nárůst kriminality a faktické ohrožení majoritní společnosti z pohledu nárůstu drogové problematiky.

Postupný konec tržnic proto bude pro další vietnamské podnikatele s největší pravděpodobností znamenat odchod z okresu Cheb do vnitrozemí ČR nebo návrat do vlasti. Obdobný trend již lze sledovat na tržnicích v Karlovarském okrese kde je zánik tržnic markantnější. Většinou se stěhují z okresu pryč a vyhledávají menší města s nižší koncentrací vietnamské komunity. V okrese Cheb následně zůstanou plně usídlení a finančně zajištění Vietnamci spolu s vlastní druhou a třetí generací, která nebude pokračovat v obdobném podnikání jako rodiče.

Prameny:

1. Eva Pechová: Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování -2007
2. Studenti Ekonomické fakulty Západočeské university v Plzni: Vědecko –výzkumná studie pro město Cheb v roce 2004 - 2004
3. Michal Houdek: Článek MF Dnes - **Tržnicím dochází dech**, Datum: 14.12.2009 Kraj Karlovarský Strana: 01
4. Interní údaje Celní správy
5. Údaje MÚ Cheb a Policie ČR Cheb
6. Stránky: Českého statistického úřadu
Krajského úřadu Karlovy Vary
ŘS CPP MV ČR